

pač pa ekonomist in pravnik. Potrebovali bi bodisi dva ravnatelja, ki bi si razdelila naloge, bodisi bi bilo treba stvari poenostaviti kot včasih.» (*Intervju 3*)

»Danes nihče ne vpraša, kaj ali kako si naredil. Danes je važna le kontrola papirjev, važno je le, kako si kaj napisal, in papir vse prenese. V primerjavi s preteklostjo so danes vse stvari v šolstvu natančno predpisane. Je to res posledica EU? Je to zaradi nezaupanja v stroko? Učitelj je povsod zelo normiran, vse je določeno: poučevanje, ocenjevanje, metode, sredstva. Celó njegovo obnašanje je strogo predpisano. 'Avtonomije' ni – to je farsa. Včasih je bilo v šolstvu več svetovanja s strani nadzornih služb. Tega zdaj skoraj ni več. Inšpektor je le pravni strokovnjak. Lahko si sicer pomaga s pedagoškim strokovnjakom in njegovim svetovanjem, a takih izvedencev, ki bi lahko šli v razred in konkretno svetovali, je zelo malo. V zadnjih dvajsetih letih mojega ravnanja je birokracija vsaj petkratno narasla. Vsak, ki mu moraš poslati papir, misli, da je mali bog in malih bogov je preveč, povrh vsega pa so nepomembni za kvaliteto šole. Prej si se lahko o glavnih vprašanih pogovarjal z avtoritetami na ministrstvu. Zdaj na drugi strani ni več človeka, ki bi se lahko o šoli kompetentno pogovarjal. Vsi ti papirji jim nič ne pomagajo. Nihče več ne prevzema vloge tistega, ki bi vedel, nihče več ne nosi odgovornosti. Vse je preveč razdrobljeno. Danes imamo opravka z določenostjo v majhnih segmentih, ki pa skupaj pokrivajo skoraj celotno polje.» (*Intervju 1*)

»V šoli je pomembnejši osebni stik z razredom in ne papir. Inšpekcija pogleda samo papirje. V šoli se vse zapisuje, da bomo imeli dokaze – nič več se ne gradi na zaupanju, spoštovanju, dogovoru. Zbira se dokazno gradivo, s katerim bomo dokazali, da smo dobro in prav delali.» (*Intervju 2*)

V luči birokratskega ustroja celotne zahodne družbe in zlasti na ozadju dejstva, da je institucija šolstva kot javna, državno regulirana »dobrina« po svojem nastanku in predvsem razmahu zvezana z oblikovanjem moderne birokratske države, je njena birokratska uradnost njen konstitutivni in – kolikor ostaja v okvirih državne institucionalnosti – neodpravljeni element. Prav s tem elementom je, kot je videti, danes v šolah precejšen problem. Pritožbe šolnikov, ki jih ilustrirajo zgornji primeri, nakazujejo, da se recentni trend delovanja šolske birokracije srečuje s posebnim odporom na strani pedagoških delavcev. Glede na to, da nas množica predpisov in izpolnjevanja potrebnih obrazcev spremlja tako rekoč na vsakem koraku, nas domnevno naraščanje šolske birokracije niti ne bi smelo preveč presenečati. A vendar se zdi, da gre v našem »šolskem primeru« za nekaj posebnega. V nasprotju s splošnim izkustvom in najbolj razširjeno predstavo o mučnosti birokracije, ki naj bi bila najbolj zoprna predvsem uporabnikom, se namreč v šolah čezno